

D • N

9/10 1952

Notväxlingen blir meningslös

De ryska örfilarna kommer tätt. För en vecka sedan den ryska pressens förnyade beskyllningar för neutralitetsbrott genom inflygning, för fyra dagar sedan det memorandum enligt vilket de svenska myndigheterna från toppen och nedåt skulle ha handlat mot bättre vetande i spionerifärenden, i går den senaste noten rörande nedskjutningen av de svenska planen. Den sistnämnda prestationen står inte i fräckt förnekande och lika fräcka motanklagelser de andra angreppen efter. Ryssarna hänvisar helt enkelt till sin not den 16 juli, "varvid ovedersägligt bevisades grundlösheten i den svenska regeringens försök att förneka det otvivelaktiga faktum att det ovannämnda svenska flygplanet (Catalinaplanet) kränkt den sovjetiska gränsen". De förklarar "det icke erfordrande att återkomma till denna fråga". Den svenska regeringens förslag om ett internationellt rättsförfarande avvisas blankt; Förenta nationernas stadga med dess krav på fredlig lösning av tvister på rättslig väg säges inte vara tillämplig, och någon internationell procedur anses inte behövlig för utredning av frågor i samband "med intrång på Sovjetunionens gränser, vilkas skydd utgör Sovjetstatens oförtytterliga rätt och heliga plikt".

Samtidigt har den svenska regeringen avgivit ett nytt memorandum rörande ryssarnas medverkan i det avslöjade spioneriet. Ordalagen liknar i vissa punkter på ett sätt som under mindre allvarliga förhållanden skulle verka komiskt formuleringarna i den ryska noten om nedskjutningarna. Ryssarna säges i sitt senaste meddelande blott ha upprepat "grundlösa förklaringar och påståenden", och detta meddelande "kan alltså icke utgöra grundval för fortsatt meningsutbyte".

Anklagelse står alltså mot anklagelse, både i fråga om nedskjutningarna och spionerifärenden. Vad innebär detta? Den svenska regeringen har med en motivering som i varje detalj är bindande fastslagit att ryssarna nedskjutit svenska flygare och svenska flygplan på

internationellt vatten och att ryska ambassadtjänstemän medverkat vid spioneri. Ryssarna förnekar allt och svarar med beskyllningar för neutralitetsbrott, falska uppgifter och medveten provokation. Dessa beskyllningar är av ojämförligt grövre art än de anklagelser som framkallat dem. Ty de går i själva verket ut på att den svenska regeringen och de svenska myndigheterna systematiskt skulle söka sak med Ryssland, söka framkalla konflikter med Ryssland. Svenskarna skulle ljuga i fråga om nedskjutningarna och till och med undvika en ordentlig undersökning, de skulle mot bättre vetande förneka neutralitetsbrott, de skulle genom polisagenter och skeva domstolsutslag söka få fast oskyldiga svenska kommunister och rent av kasta en skugga över den ryska ambassadens verksamhet. Om ryssarna trodde på dylika gemena anslag, borde de rimligen reagera ännu kraftigare, gå fram ännu hänsynslösare — men vi vet alla att man dels vill skrämja, dels göra propaganda, i första rummet för inhemsk konsumtion.

Vad är att göra? I spionerifärenden och med den sammanhängande frågor borde det inte vara svårt att finna ett någorlunda effektivt svar på de ryska grovheterna och brotten. Ingenting vore naturligare än att de ryska ambassadtjänstemännens rörelsefrihet begränsades — redan före de senaste månadernas händelser var en sådan åtgärd under övervägande på grund av att de utländska diplomaterna i Ryssland lever praktiskt taget inspärade i Moskva med omnejd. En sådan åtgärd skulle åtminstone fastslå att man kan i handling visa sin reaktion inför de ryska metoderna; det skulle för alla kännas befriande att nå g o t bleve gjort.

Vad nedskjutningarna beträffar finns också ett medel, hänvändelse till FN. En sådan hänvändelse skulle sannolikt inte medföra någon ändring i saken, men den skulle klara ännu något annat markera vår hållning och fästa världens uppmärksamhet på vår rättvisa sak. Tyvärr har regeringen under de senaste månaderna

gång på gång uttalat sig mot en sådan vädjan; den har därmed uppmuntrat ryssarna att förakta de svenska protesterna — varmed inte påstås att en sådan uppmuntran varit behövlig. I det läge som nu föreligger frågar man sig än en gång om den svenska regeringen verkligen skall vägra att ta det naturliga steget att gå till FN. Att inte göra det är att falla undan för Ryssland, det är att avstå från ett rättsmedel blott för att dess begagnande irriterar ryssarna. Att fortsätta notväxlingen, det är numera helt enkelt att låt-sas handla.